

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЩОДО ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ

А. В. Коновалова,

студентка юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Проблема відшкодування моральної шкоди, як одного із видів шкоди, існує вже багато років.

Так, певні питання виникають щодо способу компенсування та розміру моральної шкоди.

Згідно ч.2 ст. 23 Цивільного Кодексу України моральна шкода полягає у фізичному болю та стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з

каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку з протиправною поведінкою щодо неї самої, членів її сім'ї чи близьких родичів; у душевних стражданнях, яких фізична особа зазнала у зв'язку із знищенням чи пошкодженням її майна; у приниженні честі, гідності, а також ділової репутації фізичної або юридичної особи. Вичерпно також вирішено, в якій спосіб компенсується моральна шкода.

Моральна шкода відшкодовується незалежно від майнової шкоди і, як правило, одноразово.[4;с 262] Законодавці залишили за судом право вирішувати належність та розмір відшкодування моральної шкоди, оскільки в чинному законодавстві чітких меж такого розміру не передбачено. У зв'язку з чим у потерпілих виникає упереджена оцінка своїх понесених страждань, що породжує виникнення нових спорів. Щоб уникнути помилок при вирішенні зазначеного питання, Пленум Верховного суду України (із змінами і доповненнями, внесеними постановою Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 2001 року N 5) закріпив певні критерії оцінки розміру відшкодування моральної (немайнової) шкоди.

Хоча законодавство й визначає, що моральна шкода відшкодовується грішми, іншим майном або в інший спосіб, але вже існуюча практика доводить, що ще тривалий час грошова форма відшкодування буде пріоритетною. В поняття «інший спосіб» або «інша матеріальна форма» відшкодування моральної шкоди входить придбання телевізора, автомобіля, протезів, путівок в лікувально-оздоровчі заклади та інше, що дає можливість компенсувати хвилювання з приводу втрати певних можливостей.

Якщо звернутися до світової практики, то проблема відшкодування моральної шкоди найбільш радикально вирішена у Великобританії і США, право яких не знає різниці між майновою і немайновою шкодою. Головною умовою відшкодування є дійсність шкоди і серйозність наслідків правопорушення. Відшкодування повинне бути повним і адекватним. Слід зазначити, що в англо-американському праві існує правило, відповідно до

якого компенсація моральної шкоди, у принципі, обмежена рамками деліктного права. Моральна шкода, яка є наслідком порушення договору, не відшкодовується. Але зараз підсилюється тенденція до законодавчого закріплення обов'язку відшкодування моральної шкоди в тих випадках, коли порушення договору було «зухвалим і безрозсудним» чи якщо договір мав такий характер, що моральна шкода могла передбачатися як наслідок його порушення.

Сьогодні, в часи незалежності, законодавство України спрямоване на вирішення спорів, за допомогою дотримання моральних засад суспільства, та принципів всебічності розгляду справ судами. Проте, питання щодо відшкодування моральної шкоди залишається відкритим і потребує подальшого врегулювання.

Використана література:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року зі змінами та доповненнями згідно із Законом України «Про внесення змін до Конституції України» № 2222-VI. – Харків: Весна, 2007. – 48 с.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради, 2003, №№ 40-44, ст.356.
3. Постановою Пленуму Верховного Суду України від 25 травня 2001 року N 5 Про внесення змін та доповнень до постанови Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 N 4 «Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди»;
4. Цивільне право України: Підручник: У2 т./ За заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо- Фатєєвої, В.Л. Яроцького. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – Т.1. -480с.

Науковий керівник: О.В. Розгон